

accord turn against the Germans«. Netop det blev Finland imidlertid tvunget til at gøre.

Dette er vel netop det karakteristiske ved Mannerheims skæbne: i det øjeblik landet blev udsat for en ydre tvang eller trussel – det vil sige fra 1939 og fremefter – kom Mannerheim til at repræsentere »an integrated people« (s. 145) og måtte udføre de handlinger, som landets politiske situation nødvendiggjorde. Det ydre i denne politiske struktur er der lagt afgørende vægt på i bogen: Marskallen som national helt, som Finlands ukronede konge, som den aristokratiske repræsentant – ofte sammenlignet med Churchill – for et folk, hvis mænd var fødte soldater.

Dette giver et ensidigt billede. Det giver ingen forståelse af Mannerheim som en person, der både kunne manipulere med andre, men som også selv blev manipuleret med – og som en person, der vel havde sine synspunkter, men som også var påvirket af det system, som omgav ham, og af den rolle, han indtog.

BERTEL HEURLIN

IB GEJL: Under Værgerådet. Forsømte og »forbryderske« børn i Århus 1905–15. Udgivet af Århus byhistoriske Udvalg. Århus, Universitetsforlaget, 1967. 121 s. Ill. 20,00 kr.

Staden København har sine »Historiske Meddelelser«, og Frederiksberg og omegnskommunerne har deres historisk-topografiske selskaber. I Jyllands hovedstad har man på Erhvervsarkivet, under ledelse af Vagn Dybdahl, en udgivelsesvirksomhed, som er meget vidtspændende. Herfra kommer ikke blot den inden for økonomisk-social Danmarks-historie førende »Erhvervshistorisk Årbog« og det almene tidsskrift »Historie«, tidligere »Jyske Samlinger«, men også flere egnehistoriske publikationer, herunder dem fra Århus byhistoriske Udvalg.

Enkelte af de mange Århus-skrifter siden 1956 er vel lokalt snævre, men »Poul Enemark: Erhverv i Århus 1735. 1963«, »Anna Thestrup: Eligerede Borgere i Århus 1740–1837. 1964« og »Helge Søgaard: Peder Hansen Resen. Atlas Danicus. Århus Stift. 1967« har bud langt ud over Østjyllands historie.

Til samme klasse hører Ib Gejls redegørelse på grundlag bl. a. af det kommunale fattigvæsens akter for værgerådenes arbejde i Peter Sabroes tid. Bogen har langt mere end lokalhistorisk interesse, da den giver sikkert almene billeder af de økonomiske og sociale samt ikke mindst politiske tilstande i vort århundredes begyndelse, dengang »de nye klasser« begyndte deres omformning af det danske samfund. I perioden fra 1905, med loven om tvangsopdragelse, til 1924, da Socialministeriet oprettedes, udvikledes børneforsorgen fra at være en juridisk forvaltningsgren til at blive en pædagogisk, som sigtede mod socialreformens børneværn og særfororgsinstitutioner. Værgerådssagerne fra Danmarks største provinsby i årene op til den første verdenskrig giver eksempler, ofte grelle, på ældre tiders og et fattigere samfunds behandling af børne- og ungdomsskæbner.

Staden Københavns statistiske Kontor under Marcus Rubin udgav fra 1880-erne tabellariske fremstillinger af sociale forhold, men først fra 1919 udkom fra Det statistiske Departement særlige redegørelser om værgerådsbørn. Og fra 1920'erne bliver de statslige og kommunale beretninger om sociale forhold sta-

digt mere omfattende. Fra århundredets begyndelse må imidlertid de lokale arkiver med deres »cases« give fortsættelsen til Harald Jørgensen: »Studier over det offentlige Fattigvæsens historiske Udvikling i Danmark«. 1940. Kommunalakter giver trods kassationshuller det rigeste materiale til belysning af tidligere tiders dagligliv. Nutidens kommunesammenlægninger vil føre store dele af dette materiale ind til de let tilgængelige landsarkiver.

Den fremtidige historieskrivning vil naturligvis som tidligere tiders skulle bygge på arkivalier og andre kilder. Men navnlig for den sociale histories vedkommende er der grund til at gøre opmærksom på det, som i øjeblikket fremtræder som aktuelle redegørelser, men om føje år er historisk materiale. Fra alle mulige offentlige og interesse-organisationer udsendes statistikker og prognoser, som det kan være vanskeligt for selv en samtidig at holde rede på. »Impressa Publica Regni Danici. Bibliografi over Danmarks offentlige Publikationer«, udsendt siden 1948 af Danmarks Institut for International Udveksling under Rigsbibliotekarembetet, vil hjælpe fremtidens forskere. Af sammenfattende oversigter bør særligt nævnes Socialforskningsinstitutets publikationer, bl. a. følgende: »1. Langvarigt forsorgsunderstøttede. 1960«, »3. Kommunernes sociale struktur. 1960«, »4. 45 timers ugens indførelse 1958-60. 1960«, »10. Børneværnenes tilsynspraksis. 1963«, »11. Tillidsmandsinstitutionen i dansk industri. 1963« og »21. Nogle tabeller om uddannelse, erhverv og helbred. 1966«.

JØRGEN TVEVAD

W. N. MEDLICOTT: *Contemporary England 1914-1964. A History of England in ten Volumes. Vol. X.* General Editor: W. N. Medlicott. London, Longmans, 1967. xiv + 614 s. 42 sh.

W. N. MEDLICOTT: *British Foreign Policy since Versailles 1919-1963.* First published 1940. Second edition revised and enlarged. London, Methuen, 1968. xxi + 362 s. 45 sh. Paper 22 sh.

Professor Medlicott har gennem mange år ydet en fortjenstfuld indsats i engelsk historieforskning. Hans fremstillinger af problemer i forbindelse med den anden verdenskrig – *The Economic Blockade* og *The Coming of the War* – hører hjemme blandt nyere engelsk historieskrivnings vægtigste værker. Han har indtaget en fremtrædende plads ved udgivelsen af det i mange henseender mønstergyldige mammutværk *Documents on British Foreign Policy 1919-1939*, og i de seneste år har han bl.a. været redaktør af den store Englandshistorie, som Longmans udsender. *Contemporary England* udgør dette værks sidste bind, og det er en nærliggende tanke, at den fornyede gennemgang af mellemkrigstidens problemer og arbejdet med efterkrigstiden, som udarbejdelsen af denne fremstilling har medført, samtidig har foranlediget M. til at revidere *British Foreign Policy since Versailles*, der udkom første gang i 1940.

De to fremstillinger kan under alle omstændigheder anskues og vurderes under ét. Begge bærer de deres forfatters præg. De er velskrevne i en nøgtern stil, der undertiden krydres med barske domme og lunefyldte iagttagelser. De indeholder et fyldigt notemateriale, som viser forfatterens store fortrolighed med især de di-